

(2003/C 110 E/103)

SCHRIFTELIJKE VRAAG E-2765/02
van Kathleen Van Brempt (PSE) aan de Commissie

(1 oktober 2002)

Betreft: Voorstel richtlijn milieuaansprakelijkheid — Schriftelijke vraag P-2156/02 — Ontoereikend antwoord — Schending van artikel 197 van het EG-Verdrag

1. In de schriftelijke vraag P-2156/02⁽¹⁾ werd aan de Commissie gevraagd om een volledige en concrete opsomming van de gevallen waar krachtens het voorstel voor een richtlijn inzake milieuaansprakelijkheid een stelsel van objectieve aansprakelijkheid dient te worden toegepast. Terecht werd gesteld dat dit strikt noodzakelijk is om het mogelijk te maken de reikwijdte van het toepassingsgebied van het stelsel van objectieve aansprakelijkheid te kunnen bepalen. Het antwoord van de Commissie bevat echter slechts algemene stellingen, niet toereikend om deze reikwijdte te bepalen, en voldoet bijgevolg niet aan artikel 197 van het EG-Verdrag, noch aan het beginsel van de noodzakelijke doorzichtigheid en toegang van het publiek tot het werk van de Europese instellingen. Bijgevolg wordt de Europese Commissie opnieuw verzocht een volledige opsomming te geven van de concrete gevallen waar een stelsel van objectieve aansprakelijkheid van toepassing is volgens het voorstel, en zich uit te spreken over de volgende stelling: het voorstel voor een richtlijn wekt de indruk een systeem van voornamelijk objectieve aansprakelijkheid in te stellen, maar een diepe studie ervan brengt aan het licht dat de toepassing van dit stelsel niet de regel maar de uitzondering vormt.

2. Kan de Commissie de redenen geven die haar ertoe hebben aangezet de ontheffingsgrond voorzien in artikel 9, lid 1, onder c, in haar voorstel tot richtlijn op te nemen, en dit terwijl enerzijds deze ontheffingsgrond in haar Witboek werd weerlegd, en anderzijds de andere internationale milieuaansprakelijkheidssystemen, onder meer het Verdrag van Lugano van de Raad van Europa van 1993, deze ontheffingsgrond niet bevatten.

⁽¹⁾ PB C 301 E van 5.12.2002, blz. 262.

(2003/C 110 E/104)

SCHRIFTELIJKE VRAAG E-2766/02
van Kathleen Van Brempt (PSE) aan de Commissie

(1 oktober 2002)

Betreft: Voorstel richtlijn milieuaansprakelijkheid — Schriftelijke vraag P-2156/02 — Ontoereikend antwoord — Schending van artikel 197 van het EG-Verdrag

De Europese Commissie wordt in het bijzonder verzocht een exhaustief antwoord te verlenen betreffende volgende punten:

1. In haar antwoord stelt de Commissie dat niet alle activiteiten van de in bijlage I genoemde activiteiten onder een communautaire vergunnings- of toelatingsregeling vallen (paragraaf 4) en dat het voorstel voor een richtlijn geen onderscheid of enige beperking maakt ten aanzien van het communautaire of nationale karakter van de voorschriften van artikel 9, lid 1, onder c (paragraaf 4 en 11). In paragraaf 11 van het antwoord beklemtoont de Commissie dat „het echter niet zo is dat voor alle gevaarlijke stoffen en preparaten een nationale vergunning of toelating vereist is”.

Dit roept de volgende vragen op:

- Welke zijn de concrete situaties in de lidstaten (indien die er zijn) waar een gevaarlijke of potentieel gevaarlijke activiteit als genoemd in bijlage I en niet onderworpen aan een communautaire vergunnings- of toelatingsregeling, niet is onderworpen aan een nationale vergunnings- of toelatingsregeling?
- Hoe rechtvaardigt de Commissie het in aanmerking nemen van nationale vergunnings- of toelatingsregelingen als ontheffingsgrond van het stelsel van objectieve milieuaansprakelijkheid, rekening houdende met de noodzaak de interne markt niet te verstoren (het fenomeen „environmental shopping”)?

2. In haar antwoord stelt de Commissie dat artikel 9, lid 1, onder c, niet van toepassing is op de schade die wordt veroorzaakt door emissies waarvoor geen toestemming werd verleend of die de voorgeschreven drempelwaarden overschrijdt (paragraaf 5). Is de Commissie op de hoogte van het feit dat het uitstoten van bepaalde stoffen zonder toestemming een schuld is vanwege de operator die relatief minder moeilijk aantoonbaar is, en dat bijgevolg het objectieve aansprakelijkheidssysteem blijkbaar voornamelijk wordt toegepast in net deze situaties waar dit minder nuttig is? Voor wat betreft het toepassen van de objectieve aansprakelijkheid in geval van het overschrijden van de voorgeschreven drempelwaarde: het voorstel van de Commissie verduidelijkt geenszins welk systeem van bewijslast daarop van toepassing is. De Commissie wordt verzocht daaromtrent meer duidelijkheid te verschaffen.

3. In haar antwoord stelt de Commissie dat artikel 9, lid 1, onder c, niet verwijst naar de activiteit als zodanig maar naar een uitstoot of gebeurtenis, en dat het artikel bijgevolg niet van toepassing is op ongevallen (paragraaf 6). Is de Commissie op de hoogte van het feit dat een ongeval ofwel het gevolg is van een geval van overmacht (een andere ontheffingsgrond voorzien door artikel 9, lid 1, eveneens van toepassing), het gevolg is van schuld van de operator. Kan de Commissie meer duidelijkheid verschaffen betreffende het feit dat hier opnieuw de schuld van de operator relatief op een minder moeilijke manier kan worden aangetoond dan in andere gevallen waar nu precies het stelsel van objectieve aansprakelijkheid niet wordt toegepast als gevolg van bovenvermeld artikel?

**Gecombineerd Antwoord
van mevrouw Wallström namens de Commissie
op de schriftelijke vragen E-2765/02 en E-2766/02**

(18 november 2002)

Zoals vermeld in het antwoord op schriftelijke vraag P-2156/02 van het geachte parlementslid voorziet het Commissievoorstel inzake milieuaansprakelijkheid in bepaalde uitzonderingen als bedoeld in artikel 9, lid 1, sub c). Deze uitzonderingen gelden niet in gevallen waarbij de schade wordt veroorzaakt door een ongeval of een ander defect bij de activiteit in kwestie, noch bij inbreuken op de exploitatievoorwaarden of overschrijding van de grenswaarden die voor die activiteit zijn opgelegd. Dit valt onmogelijk nader te specificeren aangezien ongevallen, defecten of inbreuken op de exploitatievoorwaarden niet zonder meer kunnen worden voorspeld.

Het voorstel heeft tot doel een kader tot stand te brengen voor het voorkomen of remediëren van milieuschade. Daartoe worden in het voorstel de omstandigheden omschreven waarin exploitanten aansprakelijk kunnen worden gesteld, hetzij op basis van de risico's van hun activiteit (risicoaansprakelijkheid), hetzij omdat zij inbreuken hebben gepleegd of nalatig zijn geweest (schuldaansprakelijkheid). Daarbij gelden de uitzonderingen als bedoeld in onder meer artikel 9, lid 1, sub c). Er geldt derhalve geen onvoorwaardelijke regel van risicoaansprakelijkheid.

Hoewel er in het witboek betreffende milieuaansprakelijkheid⁽¹⁾ geen sprake was van de in artikel 9, lid 1, sub c), bedoelde uitzonderingen en hoewel ook het Verdrag van Lugano⁽²⁾ niet voorziet in dergelijke ontheffingen, heeft de Commissie in dit verband rekening gehouden met de opmerkingen die in de loop van de raadplegingsperiode zijn ingediend, met name het standpunt dat het in afwezigheid van dergelijke uitzonderingsbepalingen voor de verzekeringssector uiterst moeilijk is om geschikte verzekeringspolissen voor het dekken van milieuschade aan te bieden.

De Commissie beschikt niet voor alle lidstaten over een volledige lijst van alle gevallen waarbij voor gevaarlijke stoffen en preparaten geen communautaire of nationale vergunning of toestemming vereist is. Overeenkomstig de informatie waarover de Commissie beschikt, bestaat er in België bijvoorbeeld geen algemeen vergunningssysteem dat van toepassing is op alle gevaarlijke stoffen en preparaten⁽³⁾, ook al bestaat een dergelijk systeem van voorafgaande vergunningen wel voor bepaalde specifieke categorieën van producten die gemaakt zijn met behulp van gevaarlijke stoffen of preparaten of producten die dergelijke stoffen/preparaten bevatten (zoals biociden of bestrijdingsmiddelen). Er zijn ook regels die de bevoegde instantie machtigen om in bepaalde gevallen te eisen dat een product uit de handel wordt genomen, maar een dergelijke maatregel wordt dan op een ad hoc-basis en zonder inbedding in een toestemingsstelsel genomen.

Rekening houden, overeenkomstig artikel 9, lid 1, sub c), met de nationale regels voor vergunningen of toestemmingen, kan als zodanig niet resulteren in een verstoring van de interne markt. Op dit gebied bestaat de interne markt immers nog niet, aangezien er momenteel nog geen volledige harmonisatie is van de regelgeving voor vergunningen voor gevaarlijke stoffen en preparaten⁽⁴⁾. Er bestaan in geen geval achterdeurtjes, aangezien een onderneming hetzij moet voldoen aan de voorwaarden en eisen van het geldende nationale vergunningssysteem, hetzij in afwezigheid van een dergelijk systeem onmogelijk een beroep kan doen op de uitzonderingsbepaling van artikel 9, lid 1, sub c).

Wat de toepassing van het beginsel van risicoaansprakelijkheid bij het overschrijden van de in de vergunning neergelegde grenswaarden betreft, is het inderdaad juist dat een inbreuk op de wetgeving vaak het vermoeden van schuld doet rijzen. De Commissie is echter van mening dat de voorgestelde richtlijn toch een toegevoegde waarde heeft bovenop de bestaande nationale wetgeving, aangezien die laatste onvoldoende waarborgt dat milieuschade en met name schade aan de biodiversiteit wordt hersteld, zij het op basis van een schuldaansprakelijkheidsregeling.

Inzake de bewijslast laat het voorstel de lidstaten een zekere manoeuvreerruimte, aangezien het geen specifieke toewijzing van de bewijslast oplegt. Er moet echter aan worden herinnerd dat overeenkomstig algemeen aanvaarde beginselen, de partij die vrijstelling van een verplichting inroept, moet kunnen aantonen waarom een dergelijke vrijstelling zou gelden. In de praktijk moet de bevoegde instantie bij milieuschade die wordt veroorzaakt door een in bijlage I genoemde activiteit de drie essentiële componenten van aansprakelijkheid aantonen, namelijk het bestaan van de schade, een daad of nalatigheid die aan de exploitant kan worden toegeschreven, en een oorzakelijk verband tussen beide elementen. Iedere exploitant die zichzelf wenst vrij te pleiten op basis van een van de in artikel 9 van het voorstel bedoelde uitzonderingsbepalingen moet bijgevolg bereid zijn de bewijslast op zich te nemen.

De Commissie is het er niet volledig mee eens dat de schuld van de exploitant in ieder geval gemakkelijker te bewijzen is in het geval van ongevallen. Er is geen algemeen beginsel dat zegt dat een ongeval dat niet door overmacht is veroorzaakt per definitie veroorzaakt is door nalatigheid vanwege de exploitant. Zelfs wanneer de exploitant alle nodige voorzorgen neemt, kan een ongeval zich voordoen⁽⁵⁾. In een dergelijke context is het nog steeds nuttig te worden vrijgesteld van de eis de fout of nalatigheid van de exploitant te bewijzen.

⁽¹⁾ COM(2000) 66 def.

⁽²⁾ Het in 1993 ondertekende Verdrag van de Raad van Europa inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor schade ten gevolge van milieugevaarlijke activiteiten (ETS 150).

⁽³⁾ Een wet van 21 december 1998 („Wet betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid”) legt het wettelijk kader vast om dit te regelen, maar de overheid lijkt deze basiswetgeving niet te hebben benut om een algemeen systeem van voorafgaande vergunningen in te voeren.

⁽⁴⁾ De Commissie werkt momenteel aan een volledige herziening van haar beleid op het gebied van gevaarlijke chemische stoffen – Zie het witboek: Strategie voor een toekomstig beleid voor chemische stoffen (COM(2001) 88 def).

⁽⁵⁾ Dit is waarschijnlijk een van de redenen waarom in vele nationale aansprakelijkheidswetgevingen de algemene schuldaansprakelijkheidsregels worden aangevuld met specifieke regels voor de aansprakelijkheid bij producten of installaties waarin een defect kan worden aangetoond. In dergelijke gevallen wordt, wanneer het defect is vastgesteld, niet langer geëist dat de fout of nalatigheid van de producent of exploitant wordt aangetoond.